

Asia: VN/12528/2019

Lausuntopyyntö osallisuustyöryhmän vammaispalvelulainsäädännön uudistusta koskevista ehdotuksista

Lausunnonantajan tausta

1 Lausunnonantaja on

Kunta tai kuntayhtymä

Mikä

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä

Työryhmän ehdotukset kokonaisuutena

2. Voidaanko työryhmän ehdotuksilla vahvistaa vammaisten henkilöiden osallisuutta heitä koskevien palveluiden asiakasprosesseissa? (Raportin luku 2, s. 14-47)

Ei

Vapaamuotoiset perustelut

Palvelusuunnitelmaan kirjattava asiakkaan esittämä palvelun toteuttamistapa, josta saa poiketa vain erityisen painavasta syystä. Ristiriita kun palvelun järjestäjällä on oikeus päättää palvelun järjestämistavasta. Tulee aiheuttamaan aiheettomia muutoksenhakuja. Pykälä antaa asiakkaalle viestin, että hän päättää toteuttamistavan yksin (tai läheinen päättää).

Asiakkaan esitykset eivät aina perustu tietoon eikä hänellä on kykyä arvioida hänelle parasta palvelua.

3. Voidaanko työryhmän ehdotuksilla vahvistaa vammaisten henkilöiden oikeutta yksilöllisiin tarpeisiin perustuviin palveluihin? (s. 14-47)

Ei pääosin

Vapaamuotoiset perustelut

Tällä hetkelläkin palvelut toteutuvat yksiköllisen tarpeen mukaisesti.

Tähän lausuntopyyntöön vastaaminen oli vaikeaa, koska viittauksia oli useille sivuille ja osallisuustyöryhmän raporttikin oli rakenteeltaan hankalasti luettava.

1 § 1 momentin 3 kohta

- 4. Kannatatteko ehdotettua muotoilua, jonka mukaan lain tarkoituksena olisi tukea vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista? Rauenneessa hallituksen esityksessä käytettiin termiä itsenäinen suoriutuminen itsenäisen elämän sijaan. (s. 14)**

Ei

Vapaamuotoiset perustelut

Palvelutarpeen arvioinnissa keskitytään suoriutumisen arviointiin, jossa käytetään eri toimintakykymittareita. Toki koko elinpiiri kartoitetaan, mutta elämän arviointi onkin sitten eri kysymys.

Mitä on itsenäinen elämä lainsäädännössä?

1 § 1 momentin 4 kohta

- 5. Kannatatteko vammaisen henkilön edun lisäämistä palvelujen turvaamista koskevaan kohtaan? (s. 14)**

Ei

Vapaamuotoiset perustelut

Edun määrittely, kuka määrittelee mitä se on. Vrt. lastensuojelulaki - lapsen etu

Nyt vammaispalveluissa etu käsitetään usein taloudellisena etuna.

Etu tulee nähdä asiakkaalle yksiköllisen palvelutarpeen mukaisena palveluna. Palvelu täyttää laadullisesti ja sisällöllisesti asiakkaan palvelun tarpeen. Esim. muistisairaana palveluasuminen voi toteutua paremmin siihen suuntautuneessa yksikössä, jolla luvat shl:n kautta.

1 §:n perustelut

6. Kannatatteko 1 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s. 19-27)

Osittain

Vapaamuotoiset perustelut

Hyvänä koetaan sosiaalihuoltolain ensisijaisuus

3 §:n 3 momentti

- 7. Kannatatteko lisäysehdotusta, jonka mukaan vammaisella henkilöllä olisi oikeus käyttää hänelle soveltuvaa kommunikointikeinoa hänen osallisuutensa ja osallistumisensa tukemiseksi? (s. 15)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

- 8. Kannatatteko lisäysehdotusta, jonka mukaan vammaista henkilöä olisi tarvittaessa tuettava tiedon saannissa sekä oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa? (s. 15)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Mitä tarkoittaa valmennus- ja tukipalvelu. Ei saa sekoittaa asiakkaan läheisten, edunvalvojen antamaan tukeen päätöksenteossa. Tämä tulee säilyttää maksuttomana eikä siitä pidä tehdä päätöstä. Menee muutenkin liian hallinnolliseksi.

3 §:n perustelut

9. Kannatatteko 3 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s.27-32)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Sosiaalihuoltolain ja vammaispalvelulain mukaisten palveluiden samanaikainen arviointi voidaan tehdä, mutta edellyttää laaja-alaista hallintaa eri palveluista ja niiden tuottamistavoista. Esim. kotihoito ja henkilökohtainen apu. Yhtäaikainen arviointi mahdollistaa sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden ensisijaisuuden arvioinnin ja järjestämisen.

4 § Palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma

- 10. Työryhmä ei ehdottanut palvelutarpeen arviointia ja asiakassuunnitelmaa koskevaan pykälään muutosta. Oletteko samaa mieltä siitä, että muutosta ei tarvita (s. 15)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

4 §:n perustelut

11. Kannatatteko 4 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s. 32-35).

-

Vapaamuotoiset perustelu

-

5 § 1 momentti

12. Kannatatteko ehdotusta siitä, että vammaisen henkilön palveluja koskevat päätökset olisi tehtävä toistaiseksi voimassa oleviksi tietyin edellytyksin? (s. 16)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

13. Ovatko määräaikaisen päätöksen edellytykset, joiksi ehdotetaan henkilön omaa etua, yksilöllistä tilannetta tai palvelun luonnetta, määritelty tarkoituksenmukaisesti? (s. 16)

Osittain

Vapaamuotoiset perustelut

Oma etu tässäkin vaikea määritellä.

5 § 2 momentti

14. Kannatatteko ehdotusta siitä, että asiakkaan esittämästä avun ja tuen tarpeesta tai palvelun toteuttamistavasta voitaisiin poiketa vain perustellusta syystä, joka olisi kirjattava päätökseen? (s.16)

Ei

Vapaamuotoiset perustelut

Palvelun toteuttamistavasta tulee lähes subjektiivinen oikeus, josta tullaan tekemään prosessin aikaisesta toiminnasta muutoksenhakuja. ketä palvelee?

Kilpailutuksen kanssa tällä ei ole mitään tekemistä, koska hankintalaissa säädökset jotka turvaavat sosiaalihuollon järjestämisen yksilöllisesti. Kilpailutuksien vuoksi tätä ei tarvita. Muutokset hankintalakiin jos tarvetta.

5 § 3 ja 4 momentit

15. Kannatatteko vammaisen henkilön perheen ja läheisten tukemista koskevia ehdotuksia? (s. 16)

Ei kantaa

Vapaamuotoiset perustelut

Vammaisen henkilön omaa palvelukokonaisuutta tukevat ja täydentävät palvelut/perheen jäsenet ja muut läheiset. Mitä tällä tarkoitetaan. Ei kuulu asiakkaan yksilölliseen palvelusuunnitelmaan. Omaisten tukemiseen liittyvä suunnitelma. Jos omaiselle suunnitelma hän on eri asiakas omina palvelutarpeineen.

Tämä on liian laajaksi mennyt.

Läheisten tuki huomioidaan nyt jo, esim. tilapäishoito vammaiselle lapselle perheen tukemiseksi. Ei tarvitse perheelle eri suunnitelmaa.

Nyt jo tarpeeksi kirjaamista, dokumentointia ja viranhaltijapäätöksiä. Tätä työtä ei pidä lisätä, koska se on asiakkaan kohtaamisesta pois.

16. Kannatatteko 5 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s.35-44)

Osittain

Vapaamuotoiset perustelut

Määräaikaisiakin päätöksiä pitää tehdä, jos tarve on määriteltävissä tietyille ajanjaksolle, esim. kouluaikainen kuljetuspalvelu. Se onko päätös toistaiseksi voimassa oleva vai määräaikainen on viranhaltijan harkinnassa asiakkaan kanssa yhdessä.

36 § Palvelutarpeen arviointi

17. Kannatatteko palvelutarpeen arviointia koskevaan pykälään tehtyjä muutosehdotuksia? (s. 17)

Osittain

Vapaamuotoiset perustelut

-

18. Kannatatteko 36 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s.44-45)

Osittain

Vapaamuotoiset perustelut

-

39 § 1 momentti

19. Kannatatteko ehdotettua lisäystä, jonka mukaan asiakassuunnitelma olisi laadittava yhdessä asiakkaan ja tarvittaessa omaisen, läheisen tai muun asiakkaan edustajan kanssa? (s. 18)

Osittain

Vapaamuotoiset perustelut

-

39 § 2 momentti

20. Kannatatteko ehdotettua lisäystä siitä, että asiakassuunnitelma sisältäisi asiakkaan ja tarvittaessa asiakkaan läheisen ehdotuksen palveluiden tuottamistavasta, jolla voidaan parhaiten vastata asiakkaan tarpeisiin? (s.18)

Ei kantaa

Vapaamuotoiset perustelut

Palvelusuunnitelma tulee olla yhteinen näkemys palveluista. Siihen voidaan kirjata jo nyt asiakkaan ja läheisen näkemykset mm tuottamistavasta.

Palvelusuunnitelma ei ole kuitenkaan päätöksentekijää sitova tuottamistavasta. Aiheuttaa luottamusristiriitaa ellei saada yhteistä näkemystä. Kuuleminen kyllä tulee tehdä ja kirjata.

21. Kannatatteko ehdotusta, että pykälään lisättäisiin arvio asiakkaan vahvuuksista ja voimavaroista sekä toimintakyvystä? (s.18)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

22. Kannatatteko ehdotettuja lisäyksiä asiakkaan läheisen näkemyksen huomioon ottamisesta asiakassuunnitelmaa laadittaessa? (s. 18)

Ei

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Sosiaalihuollon palvelusuunnitelmalla ei voi varmistaa voiko esim. terveydenhuolto tai varhaiskasvatus vastata asiakkaan tarpeisiin. Heillä on oma vastuu ja suunnitelma. Yhteistyö kyllä tarpeellinen, mutta tätä ei tule lainsäädännössä vyöryttää sosiaalityön vastuulle.

Palvelusuunnitelma on vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden suunnitelma. Ei muuta. Jos tämä laajennetaan tulee asiakkaiden palvelujen saanti vaikeutumaan, vastuutahot hämärtyvät.

Mikäli tietojärjestelmät mahdollistavat yhteisiä suunnitelmia niissäkin tulee huomioida tietosuoja.

39 §:n perustelut

23. Kannatatteko 39 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s. 45-46)

Ei

Vapaamuotoiset perustelut

Ennalta arvioitavat muutokset. Tämä ei tarpeellinen. Palvelusuunnitelma tulee säilyttää tarkkana ja tilannekohtaisena, joka päivitetään aina muutoksien yhteydessä. Ennakointi pitkälle ei ole tarkoituksenmukaista ja voi olla ahdistavaakin asiakkaalle.

Kilpailutus on tässä nähty asiakkaan palveluille uhkana. Sitä se ei kuitenkaan ole.

Pääkkönen Ritva
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä